

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit
2 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati petit
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — >Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravljanje

Ljubljana, Knaflova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — Jelenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošti, ček, zavodu v Ljubljani št. 10.351.

15.000 MRTVIH V ITALIJI?

Senzacionalno poročilo angleškega novinarja z italijanskega potresnega ozemlja — Novi potresni sunki — Pogreb žrtev

London, 29. julija. Posebni poročevalci uglednega lista »Daily Herald«, ki je prepotoval vse potresno ozemlje v južni Italiji, naglaša v svojem poročilu, da je število mrtvih neprimerno večje, kar pa se uradno priznava. Po njegovem preprinjanju, ki si ga je ustvaril po natančnem pregledu katastrofe, proučavanju položaja ter po zasiševanju prebivalcev na mestu, znaša skupno število smrtnih žrtev potresne katastrofe v južni Italiji nad 15.000. Izrecno povedanja, da ta številka nikakor ni pretirana in se kvečjemu lahko korigira navzgor. Oficijelno priznano število smrtnih žrtev, ki ga označujejo s 3000, se nanaša samo na ona trupla, ki so jih že izkopali izpod razvalin. V pokrajini, ki obsega nad 30 kvadratnih milij, pa je po njegovem mnenju okrog 60 do 70 odstotkov mrtvih še vedno pod ogromnimi kupi razvalin, ki jih v tako kratkem času niti ni bilo mogoče vseh razkopal in pregledati. Italijanske oblasti si prizadevajo, da bi prikrite pravi položaj, ki je mnogo obupnejši, kakor pa se v objavljenih oficijelnih poročilih priznava. Italija se boji, da bi objava stvarnih poročil o grozni katastrofi škodovala tujskemu prometu. Kljub temu prikrivanju zapuščajo tuji turisti Italijo in se selijo v sosedne obmorske države, zlasti v Francijo in Jugoslavijo.

Napulj, 29. julija. Nocoj so bili v potresnem ozemlju zabeleženi novi, precej močni potresni sunki. Med obupnim prebivalstvom, ki prebiva včinoma še vedno na prostem, je zopet zavladala velika panika. Vojašto je ljudi proti jutru komaj pomirilo. Včeraj ves dan in tudi danes so pokopavali žrteve potresa. Včinoma jih pokopljajo v skupne grobove, ker ne utegnejo dovolj hitro izdelovati krste in kopati jame za vsakega posebej. V mnogih krajih so izginile cele, dasi številne družine.

Rim, 29. julija. Italijanski kralj je daroval za podporo prebivalstvu v potresnem ozemlju 100.000 lir. Danes popoldne se bo vršila seja ministrskega sveta, ki bo sklepal o nadaljnji ukrepih za ublažitev strašne nesreče in bed v potresnem ozemljju.

Velike poplave v Indiji

Karachi, 29. julija. Poplave, ki jih je povzročila reka Indus, zavzemajo katastrofalen obseg. Reka zaradi de-

zjava še vedno narašča in je poplavila v srednjem in spodnjem toku doslej že nad 100.000 kvadratnih milj rodotvitev polja in pasadow. Trideset večjih mest je popolnoma pod vodo. Skoraj milijon ljudi je brez strehe inše zavjetja v gorovju. Mesto Shikapur je v nevarnosti, da ga voda popolnoma zalije. Na odredbo oblasti so morali mesto izprazniti. V Sukkur in Karachi je prispealo včeraj 25.000 begunec. V poplavljencem ozemlju so se pojavile roparske tolpe, ki so začele pleniti in ubijati. Oblasti so odpolale v ogrožene kraje večje vojaške oddelke, da zaščitijo prebivalstvo pred roparji in da pomagajo pri reševanju. Škoda, ki jo je povzročila poplava, je ogromna, a bati se je, da bo tastrofa še večja, če deževje ne bo kmalu prenehalo.

Katastrofalen ciklon v Šleziji

Liegnitz, 29. julija. Mesto Jauer je razdejal snoč strahovit ciklon. V pol ure je vihar odnesel skoraj vse strehe,

poroval v mestu in okolici vse dreve in niti en brzjavni drog ni ostal cel. Lomilo jih je, kakor bi bili iz papirja. Vihar je bil tako močan, da je razbil vse šipe tudi pri zaprtih oknih in trgovskih izložbah. Neki z žitom nažaden voz je vihar dvignil s konji vred visoko v zrak, nekaj časa vrtel v zraku in nato treščil kakih 50 m daleč na levi, kjer se je popolnoma razobil. Žito, ki je bilo še v snopih na polju, je dobesedno izginilo. Vihar ga je odnesel kdo ve kam. Le tu pa tam je opaziti kak snop, ki visi na kakem poslomljenem brzjavnem drogu ali pod krovom razkritih strel. Škoda je zelo velika. Katastrofa je zahtevala tudi več človeških žrtev. Tri osebe so bile ubite, 16 ranjenih, 5 ljudi pa pogrešajo. Neko delavsko družino, ki je stanovala v leseni baraki, je vihar z barako vred dvignil v zrak in nato treščil na tla. Baraka se je razbila, vsi stanovci pa so bili ubiti.

Potres v Celovcu in Solnogradu

Celovec, 29. julija. V pretekli noči je bil tukaj in v okolici zopet zabeležen lažji potres. Sunki so bili kratkotrajni in so se ponavljali v kratkih presledkih vedno bolj pojemačo, dokler niso popolnoma prenehali. Potres ni povzročil nikake škode. Ljudje, ki so bili na prostem, ga sploh niso občutili, le v stanovanjih pa je čutil, ker se se zamajale podobe na stenah, zlasti v višjih nadstropjih.

Solnograd, 29. julija. Davi ob 0.40 je bil zabeležen kratak, a precej močan potres, ki ga je spremščajo volit podzemeljsko grmenje. Ob 1.48 je sledil drugi, slabejši potresni sunek. Škoda ni bila.

Zeileisovi zavodi v ČSR prepovedani

Praga, 29. julija. Ministrstvo za narodno zdravje je sporočilo vsem dejavnim vladam, naj v bodoče ne izdajajo dovoljenj za ustanavljanje Zeileisovih zavodov. Glede na že obstoječe si pridržuje ministrstvo za narodno zdravje nadaljnjo odločitev. Zdravnik, ki se poslužujejo Zeileisove metode, naj odgovarjajo svoji vesti in zdravniškim zbornicam, dokler pa Zeileisova metoda znanstveno ne bo priznana, je ministrstvo ne bo dopuščalo niti pospeševalo.

Stavka francoskega delavstva narašča

Pariz, 29. julija. Gibanje stavkujočih se naroči. Do sroči je zapustilo delo nad 100.000 uslužbencev in delavcev, danes pa jih bo ustavilo delo še okrog 50.000. V vladnih krogih vzbuja delavsko gibanje precejske vzmemirjenje, ker se vidi, da je nezadolovljstvo zaradi najnovejših socialnih reform mnogo večje, kakor se je sprva mislilo.

Revolucija v Braziliji

Rio de Janeiro, 29. julija. Umr predsednika države Parachyba Joaoa Pesa je izval v državi velike nemire in nerede. Njegovi politični nasprotniki so skušali nastalo zmedo izkoristiti za svoje politične cilje in izvesti državni prevrat, ki pa se jim ni posrečil. Pristaši pokojnega Pesa, ki so v veliki večini, so njivo nakanu preprečili. V vseh večjih krajih je prišlo do ogorčenih borb med obema skupinama. Ubijti in ranjeni je bilo veliko oseb. Imačevanja so si politični nasprotniki pričeli požigati domove. Samo včeraj je bilo javljenih okrog 1000 požarov. Vlada je popolnoma gospodar položaja in se niti batil nadaljnem nemirovi ali revoluciji.

Povodenje v Locarnu

Curij, 29. julija. V Locarnu je veliko neurje, med katerim je padala tudi toča, izpremenilo male potoke v deroče reke. Vse ceste so pod vodo. Potok pri Locarnu je tako narastel, da vodi seboj velika drevesa in kamenje. Mnogo mostov je poškodovanih, med njimi novi most, ki vodi iz Locarnu v Ascono. Paroplovba na Lago Maggiore je ustavljena. Parneki, ki so bili na jezeru, so le z veliko težavo prišli v Luke. Obstoji nevarnost, da bo jezero prestopilo bregove.

Pogrešan dijak

Dubrovnik, 29. julija. Iz Italije je nedavno došla vest, da je bil po razpravi pred izrednim tribunalom izpuščen na svobodo obtoženi dijak medicine na univerzi v Bariju Todorović, zaradi česar je njegova rodbina v Dubrovniku pričakovala, da bo prisel domov. Minulo pa je že 14 dni, odkar je bil izpuščen iz zapora, vendar pa o njem ni nobenega sleda.

Nesreča avstrijske ekspedicije na Kavkazu

Voditelja ekspedicije dr. Kolba in njegovega pomočnika je vihar na Elbrusu zagnal v prepad in sta se oba ubila

Moskva, 29. julija. Člani avstrijskega socialističnega planinskega društva »Priatelji prirode« so organizirali značilno ekspedicijo za proučevanje geoloških in klimatičnih razmer na gori Elbrus. Ekspedicija je imela prav lepe uspehe in je dosegla že blizu vrha. Tu pa jo je presenetil silen snežni vihar, ki je vrgej voditelja ekspedicije dr. Frica Kolba in njegovega pomočnika Heinricha Fuchsa preko stene v prepad.

Start „R 100“ za polet v Kanado

Davi ob 3. je zrakoplov »R 100«

London, 29. julija. Na pristajališču v Cardingtonu pritrjeni zrakoplov »R 100« je danes nastopil polet preko Atlantskega oceana, da se ugotovi njegovih sposobnosti za polete na velike daljave. Izkušnje pri tem poletu bodo služile za uporabo zrakoplovov v trgovske namene s posebnim ozirom na imperialne komunikacije. »R 100« in »R 101« sta največja zrakoplova na svetu. To je drugi polet angleškega zrakoplova preko Atlantskega oceana. Prvič je letel preko tega oceana meseca julija 1. 1918 angleški zrakoplov »R 34«. Letel je od vzhoda proti zapadu in se nekaj dni nato srečno vrnil.

Zrakoplov »R 100« je opremil s 6 motorji Rollsroyce Conqueror po 650 konjskih sil. Dolg je 709 čevljev, njegov največji premer ima 131 čevljev in najvišja višina metrov 134 čevljev. Zrakoplov »R 100« je dosegnal pri poizkusnih poletih 81 milij na uro. Ima s seboj živil za pet dni in rezervo za en dan, 500 balonov pitne vode in vodo za umivanje. Med poletom bo v stalni zvezri z brezčinskimi postajami na kopnem.

London, 29. julija. Davi ob 3.45 je startal največji zrakoplov sveta »R 100« k svojemu že dolgo napovedanemu prekoatlantskemu poletu. Start se je izvršil gladko in brez težkoč. Zrakoplov se je naglo dvignil v zrak in je že po par minutah izginil v daljavi. Zrakoplov vodi kapitan Scott, posadka pa steje 32 mož. Potnikov je le šest, večinoma novinarjev. Zrakoplov bo krenil po severnejši poti in, da bo v dveh dneh pristal v Kanadi.

Prodiranje rdečih čet na Kitajskem

Dve komunistični armadi uspešno prodirata v pokrajini Hunanu — Rdeče čete ropajo in požigajo

Peking, 29. julija. Po inozemskih uradnih poročilih zavzema komunistična nevarnost na Kitajskem zadnje čase naravnost alarmanten obseg. Komunistom se je posrečilo sestaviti dve armadi, ki štejeta 100 tisoč mož in operirata v severnem Hunanu, kjer so bile vladne čete že večkrat počaščene. Iz Šanghaja poročajo, da so komunisti zasedli Cangsa. Vsi inozemci so se še pred prihodom komunističnih čet zatekli na ameriške, angleške in japonske vojne ladje.

Komemoracija za pokojnim bratom Malejem

se bo vršila danes 29. t. m. ob 20. uri v dvorani na Taboru. — Sokol I.

Pomirjenje v Egiptu

Kairo, 29. julija. Politični položaj se je nekoliko pomiril. Včerajšnji dan je potekel mir.

London, 29. julija. AA. Na včerajšnji seji spodnje zbornice je podtajnik za zunanje zadeve Dalton izjavil, da so odpadle zaradi nemirov v Egiptu vojna ladja »Rambillies« v Port Said, »Water Hento« v Suez in »Queen Elizabeth« v Aleksandrijo. Končno je izjavil, da je angleška vlada sporočila egiptovski, da smatra za varnost imeta in življienja inozemcev odgovorni obe egiptovski stranki, ki sta udeleženi v sedanjem egiptovskem ustavnem konfliktu.

Mussolinijeva želodčna bolezen

Beograd, 29. julija. M. »Popolo d' Italia« je objavil članek, v katerem energično demantira trditve protifašističnega lista »Avanti«, ki izhaja v Parizu, da bolezn Mussolinija na neozdravljivi želodčni bolezni in da so morali nedavno operirati. »Popolo d' Italia« trdi, da je Mussolinijeva želodčna bolezen povsem običajne narave, da je operacija popolnoma uspela in da ni bila nevarna. Nadalje demantira vse vesti, da se bo Mussolinij umaknil iz aktivenega političnega življenja, kakor tudi vse vesti iz protifašističnega vira, po katerih Mussolini sedaj samo figurira v državni upravi Italije in vodi državne posle same še po imenu. »Giornale d' Italia« naglaša, da Mussolinij aktivno sodeluje v državni upravi. Prav tako se je v javnosti razširile iz protifašističnih virov vesti, da je Mussolinij pozval nekega francoskega specijalista za želodčno kirurgijo, ki naj bi ga operiral, ki pa je povabilo odklonil v božnji, da bi ga fašisti ubili, ako bi operacija ne uspela, ker bi mislili, da je Mussolinij načas umoril. »Popolo d' Italia« demantira vse vesti in pravi, da izhajajo iz kuhinje, v kateri se kuhači razne stvari, s katerimi se hčete škodovati Italiji.

Tri angležinje prepotovale Afriko

Nairobi, 29. julija. Tri mlade Angležinje Belcher, Budzell in Day, ki so odpotovale 1. aprila iz Capetowna v avtomobilih, so prispeli srečno v Nairobi. Zgodilo se je prvič, da so prepotovale Afriko ženske brez oboroženega spremstva.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA Devize: Amsterdam 22.705, Berlin 13.46—13.49 (13.47), Bruselj 7.89.26, Budimpešta 9.8877, Curih 1094.4—1097.4 (10.95.9), Dunaj 797.21, London 274.61, New York 56.28. — Pariz 221.92. — Praga 166.84—167.64. — (167.24.) — Trst 294.48—296.48 (295.48). INOZEMSKE BORZE. Carib. Beograd 9.125. — Pariz 20.25. — London 25.05.75. — New York 514.55. — Bruselj 72.02. — Milan 26.9625. — Madrid 58. — Amsterdam 207.22. — Berlin 122.95. — Dunaj 72.745. — Sofija 37.35. — Praga 15.26. — Varšava 57.75. — 90.225. — Beograd 3.66.

„Ameriški dan“ v Ljubljani

Nadaljevanje poročila o banketu v hotelu Tivoli — Zanimivi govorji — Protest proti udeležbi pri odprtju Cankarjevega spomenika

Ljubljana, 29. julija.

Po govoru izseljeniškega nadzornika Finku so nastopili še drugi govorniki, saj so znani delavci za socialno pravico. Najprej je vstal pesnik Seliškar in spregovoril: »Prijatelji in sodrugi! Stejemo si v prav prijetno dolžnost, da vas iz vsega srca in najskejene pozdravim v imenu proletarskih pisateljev »Svobode«. Z veseljem po-udarjam, da so baš proletarski pisatelji »Svobode« tista živa vez med tistimi, ki se težko bore za vsakdanji kruh na tej strani luže, in med tistimi, ki jim domovina ni mogla dati kruha, med vami, ki ste v borbi za vsakdanji kruh prebrodili Ocean! Pozdravljam vas in obljudil, da bomo to idejno vez še učvrstili in poglobili. Živel!

Burno pozdravljen je se oglasil k besedi znani socialistični veteran Mihevc in spomnil Američane, kako so njih matere prepjale šopek in ovijale svilo na klobuk svojih ženinov ob porki, potem je pa par vsako leto gledal v praktiko, ker vsako leto je bil krst. Nabrali so se otroci in hla je postal premajhna. Lahka je bila odločitev: v Ameriko ali na Westfalsko ali bogove kam, zakaj premajhna je bila gruda in prekratke in preozke so bile njive, da bi bilo dosti kruha. Odšli ste iz domovine in ste našli drugo onkrat morja. Sedaj pa, ko se vračate domov, so njeve še vedno preozeke in prekratke, še vedno je premajh dom. Poglejte nas, kar nas je proletarskih delavcev, mi orjemo in orje, mo, da bo domovina rodila bogato in vsem enako.

V imenu ameriškega proletariata se spominja sodrug Jurca preozkih njiv v domovini, ko je bilo v njegovi družini tudi osem otrok in le dve njivici, zato je pa že 27 let v Ameriki. Tudi tam ni vse zlato, temveč težko delo in največja kriza. Deset milijonov ljudi je brez dela in le v največjo težavo smo si priborili in od ust prisrgali toliko, da smo prišli pogledati staro domovino. Stotisoč so pa moralni ostati tam. In v imenu onih sto tisoč Jugoslovov, ki le v duhu gledajo nedosegljivo domovino, kljčem, da se združimo in združitvi zmagamo.

V Ameriki rojena sestra Golob je pozdravila navzoče v imenu vseh žena in ognih, ki so rojeni v Ameriki in lepi slovenski, češ, naj se domovina prepriča, da niso pozabili svojega jezika.

Se enkrat je vstopil Jurc in sporočil željo vrhniškega odbora za postavitev Cankarjevega spomenika, da bi se tudi naši ameriški Slovenci, ki so za spomenik prispevali večino, udeležili odprtja. Odziv na ta poziv je bil pa le majhen. K besedi se je namreč javil sodrug Štukelj in najprej v imenu splošne kulturne zveze Svobode in Cankarjeve družbe, ki dela za enotno slovensko proletarsko ideologijo in za duhovne stike vseh proletarjev, je odločno protestiral proti obisku odprtja Cankarjevega spomenika, ker delavstvo ni bilo povabljeni k sodelovanju pri postavljanju. Spomenik postavljal Cankar, da bi njegove ideje zabrisali, ne pa da bi jih ozivali. Kralji na Betajnovi pozivljajo na proslavo Hlapce Jerneje. Ti pa ne boči slišali, temveč iskali bodo še dalje pravice. Slava delu slovenskih delavcev v Ameriki!

Nunska cerkev prebeljena

Iz zgodovine nunske cerkve, ki je prvovrstna umetnina in spomenik umetnosti naklonjene kulturi

Ljubljana, 29. julija. Kakor bi se zjasnilo na Kongresnem trgu, se je v mrko sivino starih hiš in temno zelenje kostanjev posvetila prebeljena nunska cerkev. Sedaj šele zopet vidimo ta dragoceni žalhtni kamen arhitekture in strme občudujemo njegove plemenite linije nad široko ploskvijo gladkega trga.

Ze zadnjici pri opisu prenovljenega »Vitezca« na Bregu smo omenili, da sta ustavnova uršuljanski samostan in sezidač cerkev ljubljanskega bankirja Jakoba pl. Schellenburga in njegova žena Ana Katarina, ko sta v ta namen že l. 1706 kupila vrtova kneza Turjaškega in kneza Eggenberga, 1710. pa se hiše in vrt meščana Fabjančiča. Marca meseca so položili temeljni kamen samostanu, julija 1718 pa cerkev. Zidanje veličastnega svetišča je trajalo dolgo in se nedovršeno cerkev je l. 1747. blagoslovil škof grof Attems, popolnoma gotova je bila pa cerkev šele 1748. Zidanje je bilo skoraj 100.000 goldinarjev in najbrž ni Schellenburgova ustanova zadostovala ter so verjetno morali priskočiti na pomoč deželnim stanovom in drugi pobožni meščani.

V mestnem arhivu ju ohranjeni poročilo, da je za same hiše in svet plačal Schellenburg 24.000 gl. in ustavnovlji uršuljanski samostan, naj za večne čase preoblečjo v redovnico 12 revnih hčera plemiškega in meščanskega rodu in preskrbe z vsem potrebnim. Razen tega je pa podaril ustavnovitelj še 1000 gl. za prehrano teh Kristovih nevest, dokler še niso preoblečene.

Ko so l. 1629. podrlj v bližini utrdbo ob vicedomski palači, so nune porabile še 100 let pozneje še vedno tam ležeče kvadre utrdbe pri zidavi cerkev. Kdo je napravil načrte za cerkev, ni znan.

Ko je bila cerkev l. 1726. dozidana, so nune napravile s kiparjem Francescom Robba l. 1729. pogodbou, na po načrtu Janeza Fusconia, ki je napravil tudi model za Šentpetersko cerkev, postavi oltar.

Francesco Robba je največji kipar, ki je deloval v našem mestu. Ko je brkone l. 1721. prišel v Ljubljano, je vstopil v službo pri domačem mojstru Luki Misleju,

Preprost ameriški delavec Štular je opozarjal, kako naglo se poprimeno slabih navad. V Ameriki imajo prohibicijo, doma pa ti Američani uničujejo pijačo, kakor za stavo. Govori o lepoti domovine in se zahvaljuje za veliko gostoljubnost, ki so jo povod doživel ter izraža prepričanje, da bo izlet gotovo utrdil vezi med starin in novom.

Sin pokojnega Antona Kristana Boris opozarja na svoj žalni trak in pravi, da le težko govori, vendar pa z največjim veseljem pozdravlja izletnike v imenu Izseljeniške lige, ker je bila to tudi zadnja želja njegovega očeta. Zahvaljuje se izseljeniškemu nadzorniku g. Finku, ki je neprestano pomagal odboru, da je izlet tako dobro uspel. Želi, da bi izletniki odnesli napole spomine iz Jugoslavije.

Dunajčanka Emmy Freudlich, članica eksekutivne mednarodne Zadržne zveze v Londonu, predsednica mednarodne zadržne ženske gilde in poslanica avstrijskega parlamenta, govori v angleščini o pomenu, razširjenju in uspehih zadržništva, ki je tako lepo razvito med slovenskim delavstvom v domovini in v Ameriki, kakor se je prepričala v Ljubljani in v Ameriki, kjer vedno zasleduje delovanje delavcev, mi orjemo in orje, mo, da bo domovina rodila bogato in vsem enako.

V imenu ameriškega proletariata se spominja sodrug Jurca preozkih njiv v domovini, ko je bilo v njegovi družini tudi osem otrok in le dve njivici, zato je pa že 27 let v Ameriki. Tudi tam ni vse zlato, temveč težko delo in največja kriza. Deset milijonov ljudi je brez dela in le v največjo težavo smo si priborili in od ust prisrgali toliko, da smo prišli pogledati staro domovino. Stotisoč so pa moralni ostati tam. In v imenu onih sto tisoč Jugoslovov, ki le v duhu gledajo nedosegljivo domovino, kljčem, da se združimo in združitvi zmagamo.

V Ameriki rojena sestra Golob je pozdravila navzoče v imenu vseh žena in ognih, ki so rojeni v Ameriki in lepi slovenski, češ, naj se domovina prepriča, da niso pozabili svojega jezika.

Se enkrat je vstopil Jurc in sporočil željo vrhniškega odbora za postavitev Cankarjevega spomenika, da bi se tudi naši ameriški Slovenci, ki so za spomenik prispevali večino, udeležili odprtja. Odziv na ta poziv je bil pa le majhen. K besedi se je namreč javil sodrug Štukelj in najprej v imenu splošne kulturne zveze Svobode in Cankarjeve družbe, ki dela za enotno slovensko proletarsko ideologijo in za duhovne stike vseh proletarjev, je odločno protestiral proti obisku odprtja Cankarjevega spomenika, ker delavstvo ni bilo povabljeni k sodelovanju pri postavljanju. Spomenik postavljal Cankar, da bi njegove ideje zabrisali, ne pa da bi jih ozivali. Kralji na Betajnovi pozivljajo na proslavo Hlapce Jerneje. Ti pa ne boči slišali, temveč iskali bodo še dalje pravice. Slava delu slovenskih delavcev v Ameriki!

Vodja ekskurzije Frank Aleš je pozdravil navzoče v imenu 63.000 članov Jednotne, to je v imenu ene tretjine vseh ameriških Slovencev. Pred 25 leti in več so kot hlapci Jerneji odšli v Ameriko z zdravimi rokami drugim ustvarjavat bogastvo. Sedaj pa, ko se vračajo, vidijo, da domovina še vedno ne zna ceniti zdravih rok, ki naj bi jih izrabila sama za svoje bogastvo. Dom je delo in življenje. V tej lepi deželi živi še vedno hlapec Jernej, na eni strani pa zaprta vrata premogim, da bi se vrnil naši nazaj. Povedati mora brido resnico, da so Američani izgubljeni za domovino, ker je mladina ameriška in vzgojena v ameriškem duhu. Skušali bomo ustvariti stike in pribrezati stalno izlete, ki naj mladini pokažejo, da so njih očetje iz kulturne deželi v Sloveniji niso manj vredni kot drugi narodi. Jezik bo sicer izginil, slovenske organizacije bodo pa tudi našim potomcem v ponos, ker so Slovenci, kar se podpori, organizacij tice, najmočnejši narod v Ameriki. Te organizacije so do kaz, da smo dobri ljudje. Prihajajo pa v Ameriko nepravosten iz domovine tudi duhovniki in sedaj jih imamo nad 100, ki pa niso storili za nas še niti, pač si je pa ustanovil vsak svojo lepo faro in so vedno na strani izkorisčevalcev. To dejstvo je rodilo Jednoto, ki je zdaj najponosnejša in najmočnejša slovenska organizacija. Mi se bomo držali te zvez, vi pa raztegnite njive, da ustvariš doma bogastvo.

Po močnem aplazu je spregovoril še Frank Jelenc in opisal življenje slovenskih izseljencev v Ameriki, dr. Tuma je pa poželjal izletnikom srečno pot in zaključil oficijski del banketa.

Kmalu se je oglasilo petje in po dvojni je zaorila stara: Hej Slovani!

Stiskal je nune za denar in odlagal delo, da je oltar stal ogromno vsto 11.136 gl. 39 kr.

Nunska cerkev ni samo prvovrstna umetnina, temveč tudi zgoren spomenik tedanje visoke umetnosti nakonjene kulture, ki nam je ustvarila najmogočnejše stavbe v Ljubljani. Tako bohotnica v bogatega cvetja umetnosti Ljubljana ni več doživelja in šele sedaj zopet skušamo priti

v višino, ki jo je doseglja baročna doba. Velike umetnike imamo in Plečnik zida novo Ljubljano z vsem spoštovanjem varujejo neno staro baročno lice. Tudi za nunske cerkev je napravil načrt za mali oltarski s konvencionalnim kipom Male Terezke, tako da imamo v nunske cerkvi vez, ki spaja vrhove dveh velikih dober naša umetnosti.

naklon znaša skoro vedno 90 stopinj. Na mnogih krajih je stena popolnoma gladka in sploška tako, da je bilo mogoče plezati samo centimeter za centimetrom. Po večurnem napornem plezjanju sta vrla turista v približni višini 150 metrov nenadoma natelela na klin.

Bil je zadnji klin, katerega je zabil v skalo dr. Jug. Tako nad klinom je nevaren previs. Dr. Jug se je hotel pospeti čez ta previs, pa se je sredi previsa odkrušila mogočna skala, omahnili je in strmolagil v prepad. To je iz vsega položaja v steni jasno razvidno. Plezalca sta dotično, skranno eksponirano točko v steni fotografirala in po kratkom odmoru sta nadaljevala skrajno nevarno plezalno turbo. Prenci sta v steni in drugo iutro plezjanje nadaljevala. Posrečilo se jima je nevarno steno preplezati. Pogumna plezalca bosta svojo turbo v »Planinskem Vestniku« podrobno opisala.

Beležnica

Koledar.

Danes: Torek, 29. julija 1930, katoličani: Marta, pravoslavni: 16. julija, Antinogen.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Ne verujem več nobeni ženski.

Kino Ideal: Marijin trg, Kuralt, »rčine«

Kino Ideal: Lepotica Sahare.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Sušnik, Marijin trg, Kuralt, Gospodetska cesta.

Materina kri za hčerkino življenje

O zanimivi transfuziji krv je poročajo iz Velikega Bečkereka: Žena znanega veletrgovca Ivana Raubigerja, rojena Marija Hussar, je preteklo nedeljo precej težko obolela, na da bi mogli zdravniki ugotoviti, kaj ji je. Bolezni je hitro napredovala in šele v četrtek zvečer se je zdravnikom posrečilo ugotoviti, da gre za izredno nevarno bolezni, za katero je potrebna takojšnja operacija. Trgovčev ženo so prepeljali v bolničko, kjer je dr. Dekančić napravil težko operacijo. Operacija se je sicer posrečila, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo, na da bi mogli zdravniki ugotoviti, kaj ji je. Bolezni je hitro napredovala in šele v četrtek zvečer se je zdravnikom posrečilo ugotoviti, da gre za izredno nevarno bolezni, za katero je potrebna takojšnja operacija. Trgovčev ženo so prepeljali v bolničko, kjer je dr. Dekančić napravil težko operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo, na da bi mogli zdravniki ugotoviti, kaj ji je. Bolezni je hitro napredovala in šele v četrtek zvečer se je zdravnikom posrečilo ugotoviti, da gre za izredno nevarno bolezni, za katero je potrebna takojšnja operacija. Trgovčev ženo so prepeljali v bolničko, kjer je dr. Dekančić napravil težko operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo. Z iniekcijami kafre so ohranili ženo še nekaj časa pri življenju. Končno pa je zdravnik preizkusil še kri njene matere, ki je bila tudi pripravljena žrtvovati lastno kri za hčerkino. Dr. Kamenčič je napravil operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo. Z iniekcijami kafre so ohranili ženo še nekaj časa pri življenju. Končno pa je zdravnik preizkusil še kri njene matere, ki je bila tudi pripravljena žrtvovati lastno kri za hčerkino. Dr. Kamenčič je napravil operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo. Z iniekcijami kafre so ohranili ženo še nekaj časa pri življenju. Končno pa je zdravnik preizkusil še kri njene matere, ki je bila tudi pripravljena žrtvovati lastno kri za hčerkino. Dr. Kamenčič je napravil operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Zdravniki je sporolj obupanemu možu, da je mogoče ženo ohraniti pri življenju samo z naglo transfuzijo krvi. Mož je bil takoj pripravljen delati lastno kri, toda ugotovili so, da njegova kri ni dobra za transfuzijo. Z iniekcijami kafre so ohranili ženo še nekaj časa pri življenju. Končno pa je zdravnik preizkusil še kri njene matere, ki je bila tudi pripravljena žrtvovati lastno kri za hčerkino. Dr. Kamenčič je napravil operacijo in je preteklo približno poldrugi leti, zaradi velike izgube krvi pa je bila potrebna takojšnja transfuzija krvi.

Avgustus Muir:

59

Krog zločinov

Roman

— Aretiran je bil, — je nadaljeval mirno — ker je razpečaval ponarejene bankovce. Policija ima dovolj dokazov proti njemu, da bo obojen na več let. Warner je vdrli ponocni v moj laboratorij, da bi uničil glavni dokaz, a s tem je doprinesel nov dokaz, da nima čiste vesti. Odkrito rečeno gospodina Langtonova, to, da ste bili z njim v laboratoriju, je ...

— To je bilo naključje, gole naključje! — je vzliknila Molly.

Naj je bilo naključje ali v napred domenjeni sestanek, to ni važno, kajti v obenih slučajih mi bo težko obvarovati vas aretacije. Sedite, — je pripomnil mirno, kajti mislil je, da bo deklet omedile.

— Me poslušate? — je nadaljeval. Mislim, da bi vam mogel pomagati. Tako, kakor je položaj zdaj, sem edini človek v Londonu, ki vam more pomagati.

Skozi nekakšno meglo je opazila, da so se njegove stroge poteze močno ublažile.

— Kakor veste, sem izvedenec posebnega oddelka v Scotland Yardu. Ste pripravljeni zaupati mi svojo usodo? Mi zaupate?

Molly se ni obotavljala. Njeno telo in duh sta bila izčrpana in zdaj, ko ji je tekla voda v grlo, bi se bila oprijela tudi bilke.

— Da, stornim vse, kar mi zapoveste.

— Torej je v redu, — je dejal Caspian.

Za hip se je zamislil, potem je pa naglo odšel iz sobe in se vrnil s časo, polne tekočine.

— Odleže vam, čim popijete tole, — je dejal. — To je posbeno vzpodbujajoče sredstvo, ki mi je po nočnem delu zelo dobrodošlo. Ubogo dete, kako upadla lica imate. Pa vendar niste bolni? Bil sem malo preostre.

Molly je popila belo tekočino in kmalu se je pokazal učink. Glava jo je nehala boleti in utrujenost je minila.

— Je vam odleglo? — je vprašal in Molly se mu je zahvalila.

Stopil je bliže.

— Se eno vprašanje je, na katero mi morate odgovoriti. Ali ste v moji hiši z vsem zadovoljni?

Molly je odkimala z glavo. Ali je slutil, da jo Marcus Sternhold nadleguje? Vedela je, da bi ji pretila nevarnost, če bi črnihla le besedico.

— To me je zanimalo, — je dejal profesor Caspian. — To sem hotel vedeti, predno oddidete od tod.

— Odidem od tod? — je zašepetala Molly.

— Da. Imam tehten razlog za to in vam, da vam bo bolje — da boste bolni varnem, če odidete od tod.

— Ali naj odidem takoj? — je vprašala.

— Ne, saj ostanete pri meni v službi in boste lahko nadaljevali prevajanje mojih znanstvenih razprav v francosčino.

— Kam pa naj grem?

— Zaupali ste mi svojo usodo. Ali mi popolnoma zaupate?

— Da ...

Tedaj se pripravite na pot — tako. Moj avtomobil čaka zunaj in šofjer sem že naročil, kam naj vas odpelje. Če bi ne hoteli odpotovati še nocoj, ne prevzamem odgovornosti — v tem primeru boste morali pač sami urediti svoje zadeve.

Takoj se pripravim na pot, — je dejala.

Zopet mož z brazgotino

Cez pol ure je prišel Maddox vprašat, je li prtljaga gospodične Langtongove pripravljena. Odnesel jo je v avtomobil in se vrnil v Mollynovo sobo.

Avtomobil je pripravljen, gospodična.

Molly se je še enkrat ozrla po sobi. potem pa je odšla za njim po stopnicah. Bila je še vedno razburjena, ker je bil profesor Caspian tako nepričakovano sklenil, da mora odpotovati, ne da bi jih povedal kam. To je bilo nedvomno v zvezi z vsem, kar se je dogodilo v profesorjevi hiši, toda to ni zmanjšalo njene razburjenosti.

— Ali naj se poslovim od profesorja? — je vprašala sluga. — Ali se pa odpelje z menoi?

Maddox je odkimal z glavo.

— Profesorja zdaj ne smete menjati gospodična.

Držal je vrata odprtia in jih zavzel zaprl za njo. Molly je krenila samčič vrt proti vratom v ograji, kjer je stal pred krasnim avtomobilom šofera. Sledila je, šofer ji je pa pokril noge in pognal avtomobil.

Molly se je zadnjič ozrla na mračno hišo med drevjem in na motno svetlobno obložnico, obsevajoče drevje na vrtu. Rada bi bila vedela, če se še kdaj vrne v profesorjevo hišo. Če bi se, je bilo zelo dvomljivo, da-l bi njen povratek tako zagonetek, kakor je odhod v temni noči. Nihče se ni poslovil od nje. Večna vrata so se zaprla za njo, čim je prekorila prag — in vendar je imela čuden občutek, da jo več oči ves čas opazuje.

Avto je vozil zdaj hitreje, naglo je zavil na vogal Lawinton Square, potem je pa nenadoma zmanjšal hitrost in zavil k hodniku. Iz sence je stopila temna postava, odprla je vrata avtomobila, skočila na stopničio in omahnila na sedež k Molly.

Avtomobil je krenil na glavno cesto. Molly je pogledala skrivaj neznancu v obraz in na njegovih čeljusti je opazila rdečo brazgotino.

— Dober večer, — je dejal neznanec. — Peljem se z vami. Upam, da ne boste ugovarjali.

— Kdo pa ste? — je vprašala Molly.

Neznanec se je zasmjal, rekoč:

— Vaše vprašanje je čudno, gospodična.

Potresna katastrofa v Italiji pred 1851 leti

Kako opisuje strahovito razdejanje v južni Italiji l. 79 po Kristusu konzul Plinius ml.

Krajine okrog Napulja ni prvič

zadeval potres. Zgodovina pozna

zlasti strahovito katastrofo leta

79 po Kristusu, ko je s silnim

potresom izdrženo bruhanje Ve-

zuva pokopalo mesta Hercula-

nium, Pompei in Stabiae. Iz te-

dobe sta se nam ohranili dve pí-

smi 18 letnega konzula Plinius

Majšega, ki je preživel dneve

strahote in jih zelo živo opisal.

Zdaj, ko prihaja iz Italije pre-

tečevje veste o strašnih posledi-

čah potresne katastrofe, utegne

marsikoga zanimati klasično pri-

povedovanje očivida o strah-

otah, kakršne so preživeli prebi-

valci južnih italijanskih krajev

tudi zdaj. Brnske »Lidove Novi-

ny« pričevajo izvleček iz ome-

njenih pisem. Stric, katerega

smrt opisuje Plinius, je Gaius

Plinius Starši, poveljnik vojnega

brodovja, zasidranega baš v

Misenu. Takole piše Plinius:

Prvo pismo

Gaius Plinius pošilja svojemu Tacitu pozdrav!

Prosil me, naj Ti sporočim, kako je umrl moj stric, da se ohrani o njegovi smrti čim točnejše poročilo bodočim po-kolenjem. Hvala Ti, ker vem, da doživi njegova smrt nemimljivo slavo, če jo zabeležiš Ti.

Moj stric (in jaz z njim) sva se mudila baš v Misenu, kjer je osebno povejlevjal cesarskemu brodovju. 23. avgusta nekako ob 1. popoldne je moja mati sporočila stricu, da narašča na nebu oblik izredne velikosti in nenavadne oblike. Moj stric je baš počival po solnčni in hladni kopeli, ležal je, nekaj grizoval in čital. Stric je vstal in odšel na kraj, od koder je lahko pregledal neboskončin.

Oblak se je kopičil — od kod, ni bilo mogoče videti, in šele pozneje nam je bilo rečeno, da z Vezuva — nekako v obliku drevesa in podoben je bil močno pini. Dvigal se je v obliku nekakšnega debla in zgoraj se je razširjal v korno kakor veje. Najbrž zato, ker je pogonjal dim navzgor naprej pritislik se ga, nega zraka in šele zgoraj, kjer je bil pritisik manjši, se je lahko razpršil.

Moj stric, mož, željam znanstvenega sprostevanja, da sklenil ogledati si ta p. jav ob bližu. Zapovedal je pripraviti malo ladijo in dovolil mi je odpeljeti se z njim. Ko je stric odhajal z doma, so mu izročili nujno obvestilo, pisma Rectine, Tascove soproge. Rectine boječa se nevarnosti — njihova hiša je stala tik pod Vezuvom in rešiti so se mogli samo po morju — ga je v pismu prosila, naj jo obvaruje pogina. In izpremobil je stric načrt in namestu duhu

znanosti se je dal premagati duhu vitešča. Odredil je alarm brodovja, sam je stopil na krov poveljniške ladje in poslal je bojne ladje naprej. Krenil je z brodovjem, nele da bi rešil Rectino, temveč tudi ogromno množico drugih ljudi, kajti ono obalo so zaradi njenih krasot prenogi posečali. Stric je zapovedal brodovju voziti z vsemi močmi in hitel je tja, od koder so drugi zbeležili. Zapovedal je ladjam voziti naravnost proti pogubi in tako prost je bil strahu in bojazni, da je spomina narekoval ali pa sam beležil vse zanimivo, kar je videl in ugotovil na tem nesrečnem prizoru.

Z je padal pepel na bojne ladje, pepel tem bolj vroč in gost, čim bolj smo se bližali obali. Že je začela padati tudi morska pena in vroče ali od vročine razpokano kamenje. In naenkrat se je začelo napenjati morsko dno z nepriskovanimi naplavami. Stric je začel razmisljati, ali ne bo prisiljen vrniti se. Ko

ga je pa začel krmar njegove ladje pregovarjati k temu, je rekel: »Pogumne ljudi varuje boginja sreča«. In dal je poziv: »Smer k Pomponianu«. Pomponianus je pa bil v Stabiae na drugi strani zaliva, ki tvori tu zaokroženo obala. Ceprav tam ni pretela neposredna nevarnost, je vendar dal Pomponianus prenesti svojo prtljago na ladjo, da bi lahko odplul, čim se obrne neugoden veter, ki je pihal od morja proti celini. Kajti pričakoval je bilo, da nevarnost nastane.

Ko je torej prišel stric, katerega ladjo je gnal veter tembolji, čimboli je zadrževal Pomponianovo, objel Pomponiana in tolal obupance. In da svojo okolico čimboli pomiri, je stric zapovedal, naj ga odneso na nosilkah v kopel. Po kopel je legel k mizi in malo prigriznil, pri tem je pa bil najboljše volje.

Ta čas so se dvignili iz Vezuva in iz nekaterih drugih krajev ogromni stebri ognja, katerega sijaj je še povečala načrtna noč. Da pomirijo ljudi, je stric izjavil, da gori poslopop, katero so kmetime zapustili in prepustili njegovi usodi in ki gori na samem.

Potem je stric legal k počitku in res je spel. Kajti ljudje, hodeči mimo vrat, so slišali njegovo globoko, pravilno dihanje. Zaradi načrtega telesnega obsegja je namreč stric težko dihal. Teden je pa začelo dvorišče polniti z morsko peno in pepelom tako, da bi nekaj ne zapustil. Zato so zbudili strica. In šel je k Pomponianu in drugim, ki so bili ostali na nogah. Začeli so se skupno posvetovati, kaj naj bi bilo bolje storiti, ostati v hišah, ali oditi na prostvo. Kajti hiše so se tresle in majale pod pritiskom tresljajev zemlje in zdelo se je,

da jih dviga iz njihovih temeljev in nagni na stran, potem pa zopet враča v prvotno lego. Nasprotno so se na ljudje zopet bali padajočega pepela, morske pene in kamenja, ki je bilo sicer lahko, toda bilo je vroče. Po Primerjanju podenih nevarnosti je zmagal naziranje oditi na prostvo. In položili so si kot začelo pred padajočim kamenjem na glave blazine, katere so privezali z rjhami. Drugod je bil že dan, pri Stabiae pa temenja v strašnejša noč od resnice. Samo ogromne baklje in različni ognji so jo razsvetljevali.

Skljenili so oditi na obalo pogledat, ali dovoljuje morje odpluti. Toda bilo je še divje in sovražno. Tu je legel stric na rjhu. Večkrat je prosil hladne vode in pl. Naenkrat je pa ogenj in njega glasnik-oblak zveplenih hlapov, pregnal vse ljudi. Samo stric je ostal.

Opirajoč se na dva milada sužnja, je vstal. Toda takoj se je zopet zgrudil na tal. Kolikor morem soditi, ga je zadušil zvepleni zrak, ki mu je zamašil grič. Kajti stric je težko dihal in njegov ozirk goltanc je mučila naduha. Ko je nastal dan — tretji, če računamo od dneva, katerega je nazadnje videl — so našli strica mrtvega. Samo da je bil podoben bolj spečemu, nego mrtvemu.

Jaz sem bil na čas z materjo in Misenu. Toda to ne spada več k stvari in Ti si hotel imeti poročilo o smrti mojega strica. Omenjam, da sem vse, kar sem sam doživel in iz tega, kar sem slišal, načrtevajmo pribovedovanje skrbno zabeležil. Ti pa izberi iz tega, kar je važnega. Kajti nekaj drugega je pisati pismo in nekaj drugega je pisati za prijatelja in nekaj drugega za vse ljudi — Vale.

Drugo pismo priobčimo jutri.

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato

zato načrtevajmo

Velika izguba.

— Gospa profesorjeva, vaš soprog se je tako ustrašil požara, da je izgubil dar govora.

— Kaj dar govora? Devet darov je izgubil, saj je znal devet jezikov.